

Зиновий Краснов

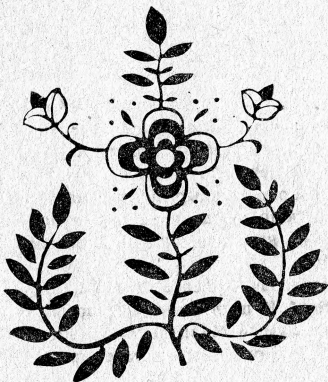

ТЫМЫК ЭРДЕНЕ

Зиновий Краснов

ТЫМЫК ЭРДЕНЕ

ПОЧЕЛАМУТ-ВЛАК

КНИГАМ ЛУКШО МАРИЙ ИЗДАТЕЛЬСТВО

Йошкар-Ола * 1969

С (Мар.)
К 78

Зиновий Краснов лудшыжлан тыге манеш: «Мыйым лудат, пагалет гын, да мыйым коклан шылталет гын, тылат ўшанен мый кертам». Авторлан шкаланжат ўшанаш лиеш, самырык поэт, кычырыде, весела йўк дене муралта, поэзийын кўкшō кумда кавашкыже чонгештен кўзаш чапле шулдырым кычалеш, тидлан шинчымашыжым, усталикшым нōлта.

Зиновий Андреевич Краснов 1943 ий, 21 октябрьыште, Волжский район, Кўшыл Азъялеш шочын. 1965 ийыште Н. К. Крупская лўмеш Марпединститутым тумемын пытарен, вара «Рвезе коммунист» газет редакцийыш паша ышташ пурен. Советский Армиыште служитлен пōртылмекше, «Ямде лий» газет редакцийыште пашам ыштен. Кызыт Марий телевиденийыште — редактор. Почеламутым институтышто возаш тўнгалын.

ТЫМЫК ЭРДЕНЕ

Помжалтым. А шўмыштө — шулдыр.
Тыглай пөлемат кугуражын чучеш.
Шўргемым ниялтыш ватемын ўп-кудыр.
А тўрвыжө лып-лып. Чай, омым ужеш?

Пөлемыште — тымык. Кармат ок чонгеште:
Лүдеш, очыни, йўк-йўаным лукташ.
Лишемым окна деке. Курык чонгаште
Кавам шөртнө кече тўнгалын тўрлаш.

Муралтыш чарган агытан ала-кушто,
Да тракторын йўк пасу вечын солна.
Куэ лышташ-влак нералтат, огыт кушто,
Тораште рашкалтыш кўтўчын сола.

Чонлан моткоч сәе —
Чонгеште да кәе.

Мыняр шонымаш вуйыш толын пура.
Вот радио шергылте. Йүкшө тугае:
Кап-кыл шиждегеч сўсана да ыра.

Адак сар нерген. Лачак тиде ок сите..
Молан шижтарат тыгай шып кечынат?
Молан шарныктап керек кызытше тидым?
Луштарыме шўмым йонегла чымат?

Да радиом чарышым сырыме дене,
Уэш мален колтыш помжалтше пөлем.
Мылам тыгай тымык келша чот эрдене.
Тыгай тымык лийже эре элыштем.

Ок шу мыйын шонымо сар нерген кызыт.
Ватем деч вучем мый йочам. Тек шочеш!
Шочеш, тек кушкеш, да парняже тек визыт,
Эре визытак ўмырешлан кодеш.

Ача деч посна ок код шочдымо эргым,
Молан гын ала пөръен эргым вуча?
Шочшем, өпкелен, илышетым от терге:
Йочадыме уло тўняште ача.

Аватым садлан йӱратен шымадем мый,
Помжалтше шинчаштыже тыйым ужам.
Куан шинчавӱд вӱдыжта чуриемым.
Палем, лият тые айдеме ушан.

Садлан мые колтышым радиом угыч.
Чыла ег шарна да карга тек войнам,
Ит мондо, тӱня!
Умыр ынже лий лугыч
Тек шочдымо эргын.
Ит мондо, тӱня!

КАРГАЛТ, ВОЙНА!

Адак пайрем. Мура, кушта
Сӧрале, чапле рвезе тукым.
Баян — ялт шўшпык. Лыкын-лукин
Шокта да кумылым нӧлта.

А мыйын пел йолем гына.
Каем гын, лач костыль ден веле.
Ушем тыгодым сай шарна
Торасе жапым, кеч пеш неле.

...Элем ўмбалне — шикш, пожар,
Да юнкерс-шамыч пўчкыт южым,
Шўм шолын, немыч-влакым ужын,
От керт туркен, лият аяр.

Окоп вот кодо шенгелнем.
Ура йўк дене ончык куржын,

шуэш фриц-влакым пийла пурмо,
Но кайшым кенета йонлен.

Помжалтым... Койка... Ош пӧлем...
Онча окнашке кече модын.
Чыла тугак. Лачак йолем...
Йол деч посна эрелан кодым.

Шокта тугак шыман баян,
Пӧрдеш тугакак рвезе тукум.
Логалын огыл-ыс мылам
Тыге кушташ, тангемым луктын.

Да ок логал. Каргалт, война!
Тылат верч мый тыгае лийым.
Ом мондо тудо шучко ийым...
Тек код тый, сар, шарнаш гына,
Каргаш гына!

* * *

Эртен ятыр пагыт...
Пасушто
У шурно кушкеш ловыкалт.
Олаште, селаште — кеч-кушто
Шогат у пӧрт-шамыч волгалт.

Туге чучеш, сар лийын огыл.
Чыла вере сылне, ласка.
Кандалге да кудыр вӱд йогын,
Мурен ныжыл мурым, вашка.

Да вот пургедеш экскаватор.
(Векат, чапле пӧртым ыштат.)
Налеш кольмыж ден рокым ятыр,
Вара умбак налын кышка.

Ала-молан чарныш, шогале.
Пөръен-влак ончат өрмалген.
Вет мина киен рок йымалне,
Война дечын кодшо киен.

Мылам тыге чучын тыгодым:
Мландат сусыр лийын, чытен.
Тыгак, о, мыняр але кодын
Осколкым нумал коштшо ег.

ШИНЕЛЬ

Пайрем вашеш лукташ тўнгальым пөрт гыч
Чыла оккўл вургемым, огыт кўл мылам.
Шинель ден мсм ышташ? Ом пале, öрым.
Кидем ок нөлт налаш, шылташ. Молан?

Кеч тудо тошто, шўкшö да рожшат ситале,
Но шерге мыланем, садлан саклем.
Тушман-влак тудын деч чакненыт талын,
Ом лук шинельым — пөртешак сакем.

Айдеме шочын — лўнгалтеш шипка,
Вара чапа-чапа лўнга пўрт мучко.
Сем деч посна шун шўшпык ден шўшка.
Уке, ок йорё. Модыш имне лучо.

Кушкеш айдеме. Ок кўл модыш имне,
Кўлеш Чапаев семын кудалаш.
А ўдырлан гын лийже шўртё, име,
Тунам, ит шорт ман, ок кўл эмраташ.

Вара — сентябрь. У портфельым налын,
Йоча-айдеме школышко кая.
Воза, кидеш ручкам кыртмен кучалын.
Тыге шочеш тетрадь листаш тоя.

Эрта лу ий. Кап-кыл поген куатым,
Мыняр-гынат уш-акыл погынен.
Ала арам тынаре жап пуалтын?
А уш адак ойла:
— Тунем, тунем!

Лиеш айдеме инженер я доктор,
Паша-ышта коча павай лиймеш.
Ала лияш перна поэт я токарь —
Садак пиалым элыштем муэш.

МАКСИМ ГОРЬКИЙ

Теңыз вўд толкын ден шыдын лўшка,
Тудын ўмбалне шем пыл овара.
Писе мардеж шучко йўк ден шўшка,
Кўдырчў йўк кумдыкеш мўгыра.

Теңыз ден шем пыл коклаште иеш —
Уло йўк ден буревестник мура,
Кайык тўшкам игылтеш, воштылеш,
Нунышт кайнешт, тўтан дечын коранг.

Ты буревестникым кажне пала, —
Горький — йсратыме лишыл тагна.
Чапше тўняште волгалтын йўла.
Лўмжў ден шочмо элем кутешна.

Тудо пален: тошто власть сўмырла,
Калык ласкан, куанен шўлалта.
Ўжын тулан мурыж дене чылам,
Илышым чаплым, сөралым ышташ.

Данко гай шўмжө эреак йўла,
Корным эрласылан раш волгалта.
Кече каваште кузе волгалтеш,
Тудын шўмжат лач тыгаяк кодеш.

ПУДА НЕРГЕН БАЛЛАДА

Пошкудем эрденак мый декем таче тольо.
Тудо — шкет ўдрамаш да адакше пеш шонго.
— Мый палем, пакчаштем емыжем ең ок толо,
Но каза-влак пурат, оролен веле шого.
Ялт шўкшемын печем. Ачалаш, эргым, полшо.
Лўмын тольым ўжаш, — шонен толмыжым мане.
Мийышна тудын деке, чынак пече шўкшө.
Оңа-шамычым пидме кандра йўр ден шўйын.
Мыланем кувай кондыш пудам рвезе гае.
Мый тўнгальым кыраш тоштымак, — оңа-влакым, —
Но адак пече лие чатка моткоч сает.
Да каласыш кувай тугай чапле шомакым,
Нигунам мый ом мондо шомакым тыгайым:
«Кеч оңа-шамыч улыт начар ончымаште,
Садыгак кучылтман, лач пуда-шамыч кўлыт.
Ўдыр-рвезе коклашке лектам мый пашашке:
Мылам самырык-влак лач пуда гаяк улыт».

ШОҢЫМАШ

Йолташ, кунам шуат тый первый сегымашыш,
Ит вашке ончылгочын моктанаш.
Ок ойло первый лум тер ден кайшашым,
Вет теле огыл первый лум луммаш.

* * *

Ончаш курык вачын моткочак онгай.
Коеш пешак мундыркө — сылне да сай.
А, кумыл нөлталтын, торашке ончаш
Күлеш ончычак курык вуйыш күзаш.

* * *

Маныт, укш лиеш эреак пенгыде,
Но тышеч лиеш мо каласаш:
Писте — тиде чоткыдо пушенге,
Кучылтман вет тудым пөрт чоҗаш.

* * *

Вургем амырга гын, мушкеш тудым шовын.
А шўмым, лавраным, мо дене мушкаш?
Ты йодышлан уло мыняр тўрлө шоныш?
А мый өрынам, кузерак вашешташ.

Ада южо семын ойлаш өрдегече:
—Тыгай годым подыл изиш аракам.
...Ом утло тунам шылын лудшо таг дечын,
Садлан пуыман чын вашмутым мылам.

Кунам амырга шўм, эмлаш ок лий тудым.
«Ок лий» мут тўняште уке, — кеч ойлат.
Сандене лавраш лугаш ок кўл шўм тулым,
Волгалт кене семын тек тудо йўла!

Мылам вашкаш пеш чот күлеш,
Кодам мый илыш деч уке гын.
Ок сите жап мылам, огеш!
Палаш шонем чылам мый келгын.

Ик егын илыш — лач ик шеч,
Чыла айдемын курым — важык.
Лиеш гын, илышым ег деч
Арем ыле — палаш чылажым.

Ом чыте, шўмемлан моткочак йөсө,
Кунам иктаже так кышка арам,
Уке-уке да, ең ўмбақ лаврам.
Кунам аклаш тунемыт иктым-весым? —

Шындат тыгайлан жап шумеке ушым.
Тыгайлан даже шыдешка уа:
Мыняр виан тает тый тудын укшым,
Шўргетым чот тунар совен пуа.

ПАЙРЕМ ШОНЫМАШ

Марийын Пеледыш пайремже шу толын!
Тетла мыланна ок кўл тошто йўла!
Пеледышым леве, лыжга йўр ок тодыл —
Моторын сылнешт, шонанпыл гай йўла.

Ойлаш гын, пашаже пўртўсыштō огыл —
Мемнан шўм куаныште. Тиде — пиал!
Пайремлан кōра пытен амызе ойго.
Пиал дене таче шўла кажне ял.

Садлан йонгатан шергылтеш сылне муро.
Кушечын тынаре лектеш йымыжан?
Уке, шўм-чонеш ныжыл семым от уро.
Моктат у пайремым уэш шочмыжлан.

АВАЙЫМ ШАРНЕН...

Ойлат, могайрак еш — үстел тугай.
Үстел пеш поро лийын таче мыйын.
Тынаре сийым ок лук йолагай,
Шылта сут өг тынаре шуко сийым.

Тыгеже кумылзо мемнан ешна.
А еш мемнан — улам лач шкетын веле.
Вүд деч посна пеледыш туешка.
Мылам, ачай-авай уке да, неле.

Эх, саламлаш ыле ачай дене пырля
Авайым кызыт чапле пайрем дене...
Но мом ыштет? Лачак шинчаш перна
Фото йыргешке — шергакан айдеме.

Шарнем, авайын шинчавүд мыняр
Тунам шўгар ўмбаке йогыш урылт.
Каргалт тўжем гана, о шучко сар!
Тек лийже тынысле, пеледше курым!

Вара авай ачайын корным тошкыш...
Мый тулык сурт-печеш лач кодым шкет.
Кеч жап эрта, да пенгыдемын ошкыл,
Садак мый кодшым шарныде ом керт.

Пеш поро ыле кумылет, авай.
Да шўм-чонет лач кече гае ыле.
Тый пылышемым кўрынат коклан, ай-ай!
Вуча садак кидетым мыйын пылыш.

Кочшаш паетым мыланем пукшен,
Тый мыйым луктыч илышыш, айдемыш.
Шуэш жап: мыйынат лиеш шочшем.
Пайрем ок эрте тудын мыйын семын.

Да мом мый? Ойгыраш мо мыланем?
Уна-влаклан ямдыленам мый сийым.
Илаш тыге авай кумыланден,
Садлан авайын кумыл — кумыл мыйын.

— Могай пөръен, йыдалымат ыштен ок мошто,—
Тыге ондак марийжым ватыже вурсен.
Кочай сандене калып ден пошкудыш коштын
Да сүзлө дене нийым кереден.

— Могай пөръен, — вес түрлө ойым
таче кольым. —
Радиомат ок мошто олмыктен, калтак.
Садлан көра, векат, каят кастене школыш
Книгам ондалын, öрышан ег-влак.

ЮЛЫШТО

1. Авайым угыч кызыт шарналтем

Кастене тўтыра энгер ўмбалым
Шығалык семын ныжылгын пўрда.
А тушто пуш, шипка гае лўнгалтын,
Вўд толкын пўанеш ласкан нера.

Эртале йўд. Ончем, Юлат помжалте:
Озала тўтырам лач простыньла пога.
Вараже пушын омыжым кожгатыл,
Векат, пашаш свежа коллан покта?

Тыге — эре. Ик ий почеш вес ийын.
А жап эрта, а жап вет шулдыран.
Толеш вот пароход тора гыч ийын,
Ош тувыран да толкын кружеван.

Шонет, изи тыматле пуш гыч кушкын,
Тыгай куатым тудо чумырен.
Юл вўд авала шыргыжале, ужым.
...Авайым угыч кызыт шарналтем.

2. Каютышто — Маяковский

Корреспондент лияш — онгай профессий.
Кеч-мо гынат, тыге мый шонкалем.
Ну мо? Ала мыят лиям кугу профессор —
Ок сите мо-ли тидланат алем?!

Юлна рўпша: лўнга тыматлын катер —
Колтеныт мыйым колызо-влак дек.
Тўнгале йўр. Каютышто ласка дыр?
Пурем, мардеж деч тайналтен пелвек.

А тушто — тымык. Домино да шашка,
Да терке тич окуроч-влак.
Яра жап годым шупшын канымаште
Пашаште нойшо колызо кашак.

Туштак стих сборник почылтын киялын...
(Мыняр поэтым пуртымо улмаш!)

Книга, ончем, шерам мый, лийын явык —
Мо йӧсыжӧ листам кушкед лукташ!

Но ужым кенета мый: Маяковский!
Кушкедме огыл — кодын стих тичмаш.
Поэт каласыш: «Тый маяк да пост лий!
Тунам тӱнгалыт тыйымат лудаш».

3. Эстафета

Затонышко ме пурymeке,
Уста машинист эргыжлан
Ушаныш шке катержым. Лекте
Тӱжвак, шыргыжал кечылан.

А эргыже лу ияш веле,
Ачаже гаяк пеш кожмак,
Шогал руль воктеkyже мелын,
Ачажлак онча Юл ӱмбак.

Пу эргылан кызыт конфетым —
Руль ден ок алмаште, огеш!
Ончем да тыгай эстафетым
Мокташ угыч кумыл лектеш.

4. Колызо-влак дене кол кочмо годым...

— Айда ит васартыл, ит вожыл:

Свежа кол теммешкет сита.

Изиш подылат мо тый ошым?

— Тендан сенгымаш лўмешда.

А нунын паша сенгымашым

Мый ончышым, чон юарлен.

Тыгае суапле пашашке,

Мый ынглышым, шўмышт тарлен.

Тўл-дўл годымак лектыт нуно

Юл вўдышкő, ешым коден.

«Кычалыт оксан илыш куным», —

Шонаш сулык нунын нерген.

Мардеж ма, йўран, але йўштő —

Энгерышке лектыт чылан.

Шинчаш сурт-оралтыште кўштő —

Ок код иктыштат кечылан.

...Шунат мыланем свежа колым.

— Пу-ян изирак тарелкем.

— Көршөк гыч вигак, — мутым кольым.
— А мо! Мылам тиде — пайрем.

Мый, колызо родо, ом шуно
Стихем дене тыйым арам.
Вет тыйын пашат шкендын шуко.
Но мыйым лудат, пагалет гын
Да мыйым коклан шылталет гын,
Тылат ўшанен мый кертам.

ЯЛЫШТЕ ШЫЖЕ

Тургым жап эртыш. Лиеш каналташ.
Нур чап-чара. Шукертак шурно клатыште.
Аныкым ынде ок кўл петыраш —
Вольык тетла огеш лек олык лапышке.

Ойго логале мотор куэлан:
Шыде мардеж кышкылтеш тудын шөртныжым.
Ерыш ок кўл кайме комбо-влаклан:
Йўр вўд деч руштын мурат уло кертмыштым.

Кече пашаш вараш кодын лектеш —
Пуыш ласкалыкым шыжымсе омыжлан.
Вўдыштө кө гын тамакым шупшеш?
Шикш-тўтыра нугыдем лектеш омыж гыч.

«Шыже тошка енын йолым», — ойлат.
Ты мыскарам таклан огыл шол ойлымо:
Ял көргым тўмыр, гармонь шергылтат.
Шыжым кўлеш мо, йокрок манын, ойгырымо?

* * *

Шереш водо южым шиялтыш йӱк ныжылгын,
А сем почеш муру тыматлын шарла.
Эгер лӱнгалтеш,
Пуш воктен тылзеш йылгыжын,
А пушышто кок шӱм пиал ден йӱла.

Пӱртӱс чаманен огыл кумылжым, сылныжым:
Шыңалыкыш нуным шылта тӱтыра,
Кава мучко волгыдын шӱдыр-влак ылыжит,
А нунын чурийышт — чевер ӱжара.

Пӱртӱс манеш пуйто: кенез кече йыпшмыла
Пасушто кап-кылыштым кӱктыш виян.
А ынде лиеш у сӱан тиде шыжылан,
Кузе ом пӱлекле сием нунылан!

ПЫЗЛЕ КУШТА

Шыже чодра коеш ялт шөртнӧ семын,
Эр ўжарала волгалтын йўла.
Ныжыл мардеж шокта йонгыдо семым,
Пызле, шыман чўчкалтен, тавалта.
Сылне тугае,
Мотор ўдыр гае.

Кичке-тарайже йўла ончылнем.
Тудын воктечын корангын шым кае,
Мый шарналтем угыч ныжыл тангем.
... Калык клуб тичак:

концерт ончаш толын.
Сценыште ўдыр тыматлын кушта.
Ончышо-влак, пуйто Юл энгер толкын,
Совым кырен чот, тудлан тауштат.

Мый, кушто улмым монден, тудын деке
Кўзышым куржын, нимом шарныде.
Эх! Чылажат кўчык жапыште лекте:
Шўм пелашемым шупшальым шижде.

Вот садланак шерем ок тем мокталын
Чапле той шыжын сөрале чодрам.
Пызле кушта. Тиде годым кушталше
Удыр тангемым мый угыч ужам.

* * *

Йўр ведра дене опта.
Коктын — йўр йымалне.
Пий кудвечыште опта.
Кӧ алят ок мале?

Каче шўм-чонжым почеш.
Ойым ок пу ўдыр.
Нуно тиде жап почеш
Огыт мондо йўрым.

ТЕЛЕ КАСТЕНЕ

Окнаште — штор,
Штор гочын — ўмыл.
Тугай мотор,
Шогальым лўмын.

Коранг ом керт,
Ом шиж мый жапым.
Вет ўмыл верч
Йолем вожагын.

Мардеж лўшка,
Мылам гын ўшык.
Мардеж шўшка...
Уке! Сар шўшпык.

Ош лум йога.
Уке! Пеледыш.

Эх, сай могай!
Капем леведын.

Но мо тыгай?
Сöралым ужым,
Моткоч онгай:
Кок үмыл ушныш.

Велеш, велеш,
Йырваш лум шолын...
Кунам толеш
МылаMAT шошо?

* * *

Кычыр-кочыр шокта йол йымалне,
Комдык тылзе каваште иеш.
Шога шошо гай мужыр, ок мале
Общежитий воктен йӱд рӱдеш.

Кылмен огыл — кыра чот тынаре
Нунын шӱм. А молан вургыжеш?
Сай пиалым сӱра, огеш чарне,
Йӱштӱ лӱдын шенгеке куржеш.

УНАМ ВУЧА ТЕЛЕ

Ең-влак эше согам нӧлтал эрталыт,
Лум йол йымалне кочырге мура.
Мардеж эрта, коклан виян пуалын,
Но шошо ялыш пуренак пура.

Уна лиеш кугу, вучалме тудо:
Молан уке гын мушкылтеш тӧрза,
Да пӧрт леведыш тӧр гычын ий тугылт,
Камвозын, лумын келгытшым виса?

Ош теле эр каваш ал солыкым сакалтыш,
Шем пыл тӧшкам ший кече йоллаж ден мушкеш.
Апшатын кид йымач тул ойып-влак шыжалтыт,
Да вожыл-вожыл пич йӧдат туртеш.

Вуча гын теле тыгерак унажым,
Лийшаш дыр тудыжо пашаче, весела.
Она тӧнгал ондакак мужедаш ме —
Толмекше акым пуэна тудлан.

Удыр комнатыш пурыш,
Йолташ-влакше малат.
Тудын шўмыштö — муру,
Тудын шўм весела.

Шке вургемжым кудаше
Да пўкеныш пышта.
А тўрвыжö «Саша»
Шиждеак пелешта.

Огеш тол йөршын омо.
Очыни, черланен?
«Тый дечет посна, Тома,
Омак керт мый илен», —

Пылышланже шокта йўк,
Ныжыл-ныжыл, йонга.
«Тый вучалте. Ик талук
Эртымек — сўанна».

Эрвелеш мален колтыш.
...Виш окна гыч тудлан
Ош пеледыш-влак кылдыш
Пурен возо шыман.

ПӨРТЫЛЫМ ЯЛЫШ...

Мый пөртылым угычын ялыш.
Сөралже могае! Өрат.
Пүртүс умбачак мыйым палыш
Да палыш вик кажне пөртат.

Кандалге сирень саламлале:
Чашма гочын укшым шуя.
Лекташ мый декем тарванале,
Но пече тудлан мешая.

Кужу шүйжым ончык шуялын,
Ош комбо куржеш мый декем.
А мый ом тарване. Шогале
Да кайыш мөнгешла, лүнген.

Вара иге-влакшылан ойлыш:
— Ок лүд. Пашалан лач гына.

Тыгодым кавам кече тойлыш,
Кас лие сөрале, кына.

Эртем вашкыде урем дене,
Йырваш кумыл нөлтын ончем.
Ик пörтын окнам мардеж теве
Кок веке лупша, рўчкален.

Арам! Неужели ом пале
Да ом тол окна дек, шона.
Ом мондо шинчам мый, кандалгым.
Шонем кызыт тудым гына.

— Салам. Вўдет уло? — йодам мый,
Кеч ок шу йўмем изишат. —
Ах, йўштö могае да тамле!
Кастене модмашке лектат?

Пўяле шинчажым йодмемлан.
А мыйын шузш мурымем.
Студентым тыге вашлийметлан
Тылат кугу тау, ялем!

* * *

«Йӧраташ — тиде сай,
Моштыза йӧратен.
Те тунам шӱшпык гай
Иледа куанен», —

Калык ончылно лектор
Лудо лекцийым талын.
А вара шоналтале:
«Ну вет кертым, сай лекте».

А кастене вашлие
Весела ӱдыреным.
Лектор дене мо лие?
Пуйто йылмыжым нелын.

Огеш лек ик мутат,
Коктынат шып шогат.

* * *

Нигунам от кошт тый шкетын, шўмбелем.
А кузе мый тыйым иктым вел ужнем.
Йолташет ок шиж мо? Корагаш кўлеш.
Пеленетак пижын кеч-куштат коштеш.

Садланак ом керт мый почын шўм тулем,
Да тыйжат от пале: мо нерген шонем.
Лачак иктым — тыйым шокшын йўратем.
Йолташет ок лий гын, иже каласем.

Вот тачат шональым тыйым ужаташ,
Но ыш кае ўдыр йолташет тораш.
Ялт коршанге гае пижын пеленет,
Кеч марлан иктажлан каенат ок керт.

Но пален мый омыл тымартен алят:
Йўратен шынденыт мыйым коктынат.

* * *

Тенгече кастене ыш лек шонымем
Ондакысе гай вашляш сад-пакчашке,
Арам пöрт воктенже шоктен шўшпык сем,
Керек шукертак эртен мурымо жапше.

А таче пасушко вараш кодынам:
Пашам изижат, кугужат чот ыштеныт.
Туге нунын очылно мый вожылнам,
Шўргем когарга пуйто тул сескем дене.

А ўдыр чолга, векат, омым чыла
Эрденак кавасе ял солык ден кодылын.
Коеш араваже шыдаг пырчыла,
Да чыве-влак пуйто чўнгаш мален кодыныт.

Йöра, мален кодыныт. Ўдыр чурий
Пўжалтын нöрен да йолга шийын-шöртньын.
«Уке, вараш кодын лекташ огеш лий», —
Шоналын, мый пижым пашаш уло кертмын.

Уржа коклаште шыгыр пеш йолгорно,
Огеш лий ошкылаш тангем воктен.
Лекташ гын сай, кумда, вольна кугорныш —
Мемнам ужеш вет ег.

Танг мыйын улмым ынышт пале манын,
Кузе лияш да мом шонен лукташ?
Пошкудо-влак палат гын мыйын тангым,
Тўналыт койдараш.

Эрта уржа-сорла, шуэш ош теле.
Тунам ок лий уржа вет, куш пураш?
Йолташ-влак, неле, ой, моткочак неле
Йўратымым шылташ.

УДЫР-ВЛАКЛАН

Пиал мут шерге.
Лийнеже кажне пиалан.
Шочеш гын эрге,
Шотленыт тидым куанлан.
Улат тый ўдыр...
«Пиал уке», — ала манат.
Шарналте вўдым,
Кунам памаш гыч подылат.
Лавран вўд уло.
Ну, кў йўэш гын тудым?
Эре лий чулым!
Шўметым кажнылан ит рудо.
Шўметше икте —
Пўлекле тудым ик еглан.
Парняш ит чикте
Кум-ныл шергашым. Нимолан!

• • •

Сөралын мурен, йўксыла воктекем
Ару кап-кылан мотор ўдыр толеш.

Ом чыте, йодам:

— Кө улат?

Вашешем:

— Василиса Прекрасная, — порын манеш.

Мый, тоштын-тоштде, шыма кидшым кучем.

Шонем: неужели сыра мыланем?

Уке, ок кораг...

— Эрелан, эрелан

Тый мыйын лият? — аптранен мый йодам.

— Келшем, — кумылангын, ласкан пелешта.

... Да кайшым помжалтын шижде кенета.

— Кынел, ачаже! — пылышемлан шокта.

Омет дене мом вўдылат тыгерак?

Ончалыым гын, шокго ватем кычкыра.

МОЛАН ШҮР ЫНДЕ КАЖНЕ КЕЧЫН ШОПА!

Шарнет тудо жапым,
Кунам толат ыле паша гыч
Да шокшын ойлет ыле тые мылам:
«Ом лушто мый сапым,

Моктат куанен йолташ-шамыч:
«Пашаште пример тый улат кажнылан».
Паша гыч толмеке,
Тамлен тый кочкат ыле шүрым

Да таум ойлет ыле, шокшым, мылам.
А кызыт? Кас веке
Волале ший кече. Пыл йўрым
Конда, петыра йылгыжалше кавам.

Молан огыт ойло
Моктен тыйым таче пашаште:

«Полшет да пример тый улат кажнылан».

Але пернен ойго?

Туге гын, ашнаш шылтымаште

Йоратыме ег деч тылат нимолан.

Чакнет шенгек койын

Да чыным шылтет тўкылмаште.

Шўр ынде шопа кажне кечын молан?

СОДЕРЖАНИЙ

Тымык эрдене	3
Каргалт, война!	6
«Эртен ятыр пагыт...»	8
Шинель	10
«Айдеме шочын — лүнгалтеш шипка...»	11
Максим Горький	13
Пуда нерген баллада	15
Шонымаш	16
«Вургем амырга гын, мушкеш тудым шовын...»	17
«Мылам вашкаш пеш чот күлеш...»	18
«Ом чыте, шүмемлан моткочак йөсө...»	19
Пайрем шонымаш	20
Авайым шарнен...	21
«Могай пөръен, йыдалымат ыштен ок мошто...»	23
Юлышто	24
1. Авайым угыч кызыт шарналтем	24
2. Каютышто — Маяковский	25
3. Эстафета	26
4. Колызо-влак дене кол кочмо годым	27

Ялыште — шыже	29
«Шереш водо южым шиялтыш йӱк ныжыл- гын...»	30
Пызле кушта	31
«Йӱр ведра дене опта...»	33
Теле кастане	34
«Кычыр-кочыр шокта йол йымалне...»	36
Унам вуча теле	37
«Удыр комнатыш пурыш...»	38
Пӱртылым ялыш	40
«Йӱраташ — тиде сай...»	42
«Нигунам от кошт тый шкетын, шӱмбелем...»	43
«Тенгече кастане ыш лек шонымем...»	44
«Уржа коклаште шыгыр пеш йолгорно...» . . .	45
Удыр-влаклан	46
«Сӱралын мурен, йӱксыла воктекем...»	47
«Молан шӱр ынде кажне кечын шопа...» . . .	48

Зиновий Андреевич Краснов

В ТИХОЕ УТРО. СТИХИ

На марийском языке

Редактор И. И. Осмин
Художник Р. Е. Янгильдин
Художественный редактор А. Г. Орлов
Технический редактор Е. М. Данилова
Корректор Е. М. Ясновская

Сдано в набор 20 декабря 1968 г.
Подписано к печати 3 марта 1969 г.
Формат 84×108/64. Физ. печ. л. 0,81.
Усл. печ. л. 1,36. Учетно-изд. л. 0,9. Тираж 2000.
Заказ № 161. Цена 9 коп.

Марийское книжное издательство,
г. Йошкар-Ола, Карла Маркса, 43.
Респуб. типография Управления по печати
при Совете Министров Марийской АССР,
г. Йошкар-Ола, Комсомольская, 112.

9 коп.

РБЕЗЕ
И УК
1969